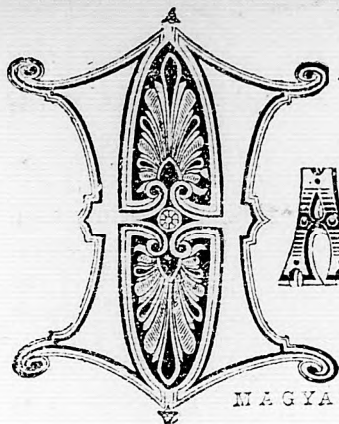

Budapest, 1882. Julius 16.

26. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZEINEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: váczai-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: váczai-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéművekes-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr.

Képzőművészetünk s a budapesti német lapok.

Nemrég volt az, hogy b. Kaas Ivor lelkes szózatára és fáradhatlan tevékenysége nyomán új életre zsendült a magyar képzőművészet; a közönségben f. lébredt a műszeretet, a társulat, mely hazánk összes képzőművészeit egyesíti magában, százával nyerte az új tagokat, a kiállítások látogatottak lettek és a művészet termékei vevőkre találtak. Egy kiváló elme és nemes szív kezdeményezése és lankadatlan tevékenysége, jóformán egyetlen pehelykönnyűségű toll mily nagy hegyét a közönynek emelte el a nemzet szívéből.

Sok ily lelkes és kitűnő írók hazánknak!

Ha látjuk a magyar sajtó e kiváló munkásaival szemben a magát örökké hazafiasnak hirdető német lapok közönyét, melylyel a magyar képzőművészetet agyonhallgatni és így elnyomni törekcszenek, lehetetlen, hogy a közöny okát ne kérdezzük és kutassuk magunkban.

Ime erre a mindennapi tünemény.

A »Hircsarnok« című könyomatú lap, mely a hírlapok számára újdonságokat közöl, megindításától fogva buzgalommal iparkodott a képzőművészetek iránt legalább azáltal érdekeltséget kelteni, hogy mindennap közölt és közöl folyvást képzőművészeti híreket, melyeket egyenesen a társulat titkárától kap, úgy, hogy e könyomatú lap a társulat félhivatalos lapjaul tekinthető. Ezenkívül e lap egyik munkatársa időközönként elszokott látogatni a fővárosban élő művészekhez, megnézi mit dolgoznak,

mit végeztek be stb. és »a műtermekből« cím alatt teszi közzé a láttakat.

A fővárosi hazafias magyar sajtó, ismerve művészeink helyzetét, mostoha művészeti viszonyainkat, a nagy közönség közönyét, megragad minden alkalmat, melylyel a magyar művészetet lendíthetni vél, az által, hogy e közleményeket átveszi, a magyar festőművészek díszes névsorát közli, irányukat, műveiket, működésüket megismerteti és a közönségben a magyar művészek és a művészet iránti érdeklődést felkölti.

És hogy e nemes és hazafias törekvés megtermi gyümölcseit, hogy a magyar festőművészet iránti érdeklődés mindinkább fokozódik, mutatja a magyar művészeti életnek az az örvendetes lendülete, mely a külföldi művészvilág érdeklődését hazánk felé vonzza, mely a külföldi társulatokon a még oly zsenge és fiatal magyar művészetnek oly sok hizelgő elismerést és babért szerzett, és mely immár egy festészeti mesteriskolának a felállítását tette szükségessé.

És mi érdeme van mindebben a fővárosi német sajtónak?

Absolute semmi!

Megszoktuk már azt, hogy a német sajtó szereti magát távoltartani minden önálló, hazánk szellemi és anyagi haladásának előmozdítását célzó, hazafias mozgalomtól, s csak midőn már valamely erre irányuló fontosabb lépés megtörtént, akkor azt mint pusztá tényt szárazon, lakonice konstataálva közli, csupán azért, hogy az olvasók lássák, hogy arról is értesülve van és ezer szerencse, ha az ily közleményt csipős megjegyzéssel nem kíséri.

Ha a német színház, illetve aréna egyik kardalnoknöje elreked, azt sajnálattal veszi tudomásul. Ha a »Herr Pumperl und die blaue Katze« című »Posse mit Gesang, in 3 Acten« betanulás alatt van, a fölolvásó próbától a darab színrehozataláig minden isten adta napon lereferálja, hogy a próbák mennyire haladtak előre, de azt, hogy festőművészeink min dolgoznak, mit festenek, mit fejeztek be és mit adtak el, azt nem veszi tudomásul.

Pedig a legkisebb csorbát sem szenvedne lapjuk renoméja, ha valamivel többit foglalkoznának a magyar festőművészekkel. Vagy talán attól tartanak, hogy valaki utóbb még rájuk fogná, miszerint a magyar művészetet pártolják?

Vagy talán az ily közlemények nem tartoznak lapjuk keretébe? A magyar festőművészet emelésének, a festőművészek érdekeinek előmozdítása nem felel meg lapjuk irányának?

Mi azt hisszük, hogy az utóbbi inkább megfelel a valóságnak, mert azt hiába mondanók, hogy az ily közlemények nem érdeklik olvasó közönségüket. Az ő olvasó közönségüket ép úgy érdeklik az ily hírek, mint a

magyar lapokéit, miután a műkedvelés és a művészet iránti érdeklődés nemcsak a magyar ajkuak specifikus tulajdonságai közé tartozik.

Ha elnyomás a cél, — az ugyse sikerül, jobb lenne, ha a német lapok addig úsznának az árral, amíg nem késő.

V. S.

Visszaemlékezés Bayreuthra.

A jelenlegi »Parsifal« hajsza benyomása alatt a fenti cím alatt közlé Oppenheim J. a »N. Fr. Pr.« szellemes munkatársa, a következő érdekes rajzot az első Wagner-ciklusról:

»Leszálltok újra, ingó képzetek« — a bayreuthi patkányfogó újra fújja zenci vezérgondolatait, amíg mindnyájan belefulladás a végtelen dallamok árjába . . . »Mint ifjuságom hajnali ködében;« Wotan az isteni bassista kékesfekete éjiőr-köntösben, Brünhild a zene tüzvarázslatával körüllobogva és te őserdő ágairól szakadt fickó Siegfried, ti viharos Valkűrök a Walhalla laktanya könnyű lovassága, ti Niebelungok és ti törpék távúszó Rajnalányok mind — »Elszánjam-e, hogy most lekösselek? Még ért-e szívem a letűnt regéken?« Gunding és Siegmund: Lili Lehmann és Wolzogen úr — »reám tolultok? Ám szülessetek. Kőd szárnyain gomolygó páráképen!«

Ködparából válnak ki s lépnek elém az északi mondák hősa'akjai, egy pillanatra behunyjuk szemünket és pár évvel megifjodunk; varázs gyorsasággal — minden bűvös készülék nélkül — röpít a képzelet a Niebelungok városának Bayreuthnak ünnepi zürzavarába és vészüvöltözései közé . . . Dárdák csikorognak és éles tollak k-reszteződnek . . . dula-kodás és vicsorgás zaja hallik . . . Wagner itt . . . Mozart ott . . .! Az elővédben Porges Henrik, Tappert és Wollzogen sejtelmesen sötét kifejezésekkel harcolnak a mesterért, fojtó tömjénillat száll föl a nyomtatástól még nedves díszfüzetekből, nehéz szögöz felhősödik meg a röpiratok körül s mindaz mint vastag köd ül az ünnepi város zavarodott zürzavarának zaja fölött.

Csak tovább bátran! mindjárt tisztább légrétegbe értünk, a hívek és imádók lobogó zászlók alatt vonulnak az ünnepély házába; a forró légben különös csengés-bongás, szorongás-tolongság, csikorgás és vajudás érezhető, a lét utolsó és legnagyobb rejtélye fog a Niebelungok által megoldatni, s a ki nem hiszi, megfizeti a belépti díjat. Zenészek, költők, festők tömeges zarándokolása történik Bayreuthba, az egész városban csakúgy hemzseg a sok világhírű egyén, hajléktalanul hevernek az utcákon a lángeszek, s minden harmadik ember egy-egy hosszú kabátos Beethoven. A lelkesedés vihara végigzúg a városon, a hívek hosszú üstökei ugyanannyi barna vagy sárga zászlóként lobognak, a szép asszonyok álmélkodva nézik a furcsa látványt, a Wagner-szövetségesek elérzékenyülve hullanak egymás karjaiba s a mint egy berlini skeptikus nevetni mer, hitetlenségéből egy kanna sörrel keresztelik ki. A bécsiék karagnak a volt pogányon, Hellmesberger pedig gúnyosan komoly arckifejezéssel lép hozzá és meghatottan szól:

— Fogadja ön legmélyebb Bayreuthomat.

Leibniz helyét Bay

Hat év előtt volt ez; akkor 1876. augusztus havát irtuk s ugylát-szott: az egész világ megbolondul. Mi maradt meg abból a zenei vész- és vihar időszakból? A Niebelungok végtelen monologjai meghozták-e nekünk az ígért új világnézetet? Minden falusi órás manapság egy évi jótállásra dolgozik, de tegyétek kezeiteket sziveitekre oh Wagneristák — hol van az a mélybeható bayreuthi filozofia? Az igazság annyi, hogy a művészek szavait melyekkel az új tant belénk kellett volna énekelniök, most ép oly kevéssé értjük mint öt év előtt értettük, hogy még mindig váratnak magukra azok a csodagégék, melyek a Wagner-zenekart túlharsojják, ha azonban életbölcességet akarunk a cifra szövegkönyvből méríteni, a világ talányainak megoldásához egy hajszállal sem jutunk közelebb. Egyes jelenetek erejét és szépségét megbámuljuk, a hosszadalmasan unalmas felvonások tehetetlen ordítózásain szívből ásítunk, de a megjósolt új hitvallás elmaradott; s az a nép, mely a Margitokat és Klárikákat oly örömmel zárta sziveire, még mindig idegenkedve áll Brünhildjeitekkel és Sigelindeitekkel szemben.

Rekkenő napok voltak hat évvel ezelőtt, midőn Bécsből kivonultunk, a zene Mekkája felé tartván. Bécsi zenészek, kardalnokok, énekesek tisztességes számú zászlóaljban vonultak oda s a többi városokból Bajor- és Németország jótorkú egyénei csatlakoztak hozzánk. Észak és Dél derült üdvözléseket küldöttek egymásnak: »Wotan hozott!«, »Jó Niebelungokat kívánok«, »vigyen el a Hagen« stb. Az ifjú Német-birodalom akkor mézes éveit élte, minden arcon még akkor a győzelem fénye ragyogott s minden szív a hatalmasan duzzadó nemzeti érzés erőteljes költői nyilatkozványa után sovárgott. Mindenki sejté, hogy az új jelentős korszakkal egy hatalmas új költőnek is kell születnie, a véráztatta csatamezőről új művészeti tenyészet zendül majd, mindenáron egy zenészkirályt akartak megkoronázni, mintha a világtörténet a nagy napokkal együtt egy világra-szóló költeményt is teremtene!

E nemzeti ábránd a bayreuthi búcsúnak ünnepélyes szint adott, mind azt hittük, hogy a füzérekkel díszített ünnepi városkába bevonulásunk alkalmával a mozdonyvezető Siegfried harsonájával ad jelt a megállásra s a konduktorok mint megannyi Rajnatündér tünt fel kenetteljes szemeink előtt. Az első hang azonban, mi fülünkbe csendült, a profán Fatinica-induló volt, mely az európai sípládákon akkor tette meg körútját s velünk együtt érkezett Bayreuthba.

Szállásadó asszonyunk aggályos arccal fogadott.

— Hogyan? tán a sárkány rosszul van, avagy a Valkűrök lovai megbokrosodtak? kérdők ijedten.

— Kevés zsemlye van itt uraim, mondá s csodaregékét beszélt éhenhaló emberekről kik beadták a kulcsot, mielőtt egy üdvözítő hangot hallottak volna a megváltó zenéből. Megragadó meséket hallottunk nagyhatalmú német miniszterekről, kik egy tányér levesért végigkoldultak a városkát, hercegnőkről, kik szénapadláson háltak; de már akkor Münchenbe sürgönyöztek is segélyvonatokért és tizezer pár kolbászáért. — a lakáskérdés is békés úton intéztetett el, miután néhány száz oldalas födött szekeret sikerült fölfedezni.

Mi volt azonban ez apró kinlódás ahhoz az égi élvezethez képest, midőn a nap izzó hevében hosszú, árnyéktalan úton kellett a távoleső

díszter magaslatára fölvonulnunk? Az örök wagneri vont oda minket, előttünk nyargaltak Vilmos császár udvari fogatai, kinek megjelenésére egyszerre ráütközött a Niebelungok szövegkönyvére a német birodalmi bélyeg. A magasból a jövő zenéjénc palotája mellől intett felénk egy díszcsarnok, melyben igen tisztességes table d'hôteot költöttünk el. Sokat beszéltek és ittak itt Wagnerért, Europa minden nyelvén ettek, s itt lehetett látni, miként költi el a leghalványabb, legeszményibb sylphidalak a legnagyobb darab roastbeafet. Aztán kiözönlött a tömeg a nagy, tág térre, az urak föltették modern Siegfried-kalapjaikat, kis asztalkák mellett Wagner-liqueurt ittak s egymást rendkívül rosz bajor szivarokkal kínálgatták. A hölgyek ezalatt pirulva menekültek magányba s ott a szövegkönyveket olvasták, amit az elsötétített színházban nem tehetek akkor, midőn Wotan fekete monologokkal terhesen gyalogolgotott. A felvonás-közök alatt nagy séta történt, minden ország női szépségeinek tornája volt ez. Ott lehetett egy szőke berlini hölgyet egy óriási albummal látni, amint egyik hírneves embertől a másikig vándorolt és névalírásokat gyűjtött. Nevezetes tüneményül jegyezhetem föl, hogy hozzám teljességgel nem akart közelíteni; kárpótlásul az asztalka fehér márványára kapartam rá nevemet és meg volt elégtéletem, mert az asztalt azonnal bevitték, amint a pincér megsejté, hogy esni készül.

Amikor aztán sötétedni kezdett és mélyen alant Bayreuth városának lámpái sorra gyuladtak ki és fölragyogtak hozzánk, amig fönn valamenyny nemzet a zenei bölcsek követ kereste, a fekete tömeg hemzsegésében egy apró emberkét is lehetett látni egy magas nő karján, amint lázas izgatottsággal suhant át a tömegben. Wagner Richard volt azt, kinek szive hallhatólag dobogott, amint a sok ezret meglátta, kiket az ő szava csalogatott ide a világ minden tájáról. Koronként gyorsan körültekintett, mintha a még nagyobb mestert keresné a tömegben és keskeny ajkai között értetlen szavakat mormogott. Tán hálaima volt az, az alkotóhoz, tán valamely édes dallam töredékei, melyet legközelebbi dalművéből számtizni akart, de melytől nem birt megszabadulni. Aztán harsány riadók zendültek az esti légben, a »Niebelungok« ismert zenegondolatai kürtre téve hívtak helyeinkre, hogy türelemmel hallgassuk meg ami még ránk ki van mérve, nemes és nyakatekert egyaránt.

Niebelungkincsekkel megrakodva tértünk haza. Utközben lidérceként táncoltak körül bennünket a töredékes jelenetek képei, a törpék viszorogtak, Sieglinde sóhajtozott s a vonat kerekei makaesul a pörölydal ütemében gördültek tova. Megtanultuk Wagnert becsülni és félni, s annál szenvedélyesebben beleszerettünk Mozartba! Boldog Parsifalokat kívánok!

A fővárosi szinkörből.

Igen elnézőleg és kiméletesen szokás irni Bogyó szintársulatáról, mely a vidékről ide esöppenne, egészen a vidéki igények színvonalán áll. Tekintetbe veszik ilyenkor, hogy a más két fővárosi színházzal nem is akar versenyezni, célja is egészen más. Annyi azonban az elnéző eljárás mellett is áll, hogy társulata igen gyarló elemekből van összealkotva. Eleinte, midőn még az első előadások nehézségeivel küzdött, határozott véleményt nem alkottunk magunknak társulatáról most azonban, midőn már sem elfo-

gultság, sem más körülmény nem szolgálhat mentségül, látjuk, hogy a fővárosba ily társulattal jönni, igen merész vállalat volt

A társulat csakis a karzati igények színvonalán áll. Ha legjobb operettszínészük oly maszket használ s oly izetlenséget követ el, mint Andorfi úr „Boccaccio“-ban, ha Kendi úr hercegek szerepében olyan mint egy kocsis, ha játékuik egyáltalában a vidéki mókázásokra veti a fősúlyt, — ha primadonnájuk Peterdiné asszony oly affektáltságokat és izléstelenségeket követ el, miktől szökik minden jó érzékekkel bíró hallandó, ha Prielle kisasszony és a többi csillagok oly határozott hamisan énekelnek, hogy már nemcsak a fülünket hasogtatja zengedezésük, ha a zenekar olyan, hogy a zenének csak szomorú paródiáját halljuk örökké, — akkor nem esoda, ha a szinkör üresen áll.

Elismerjük, hogy Bogyó úrnak küzdelmei voltak itt, új repertoírt kellett összeállítania. De hát csak nem remélte azt, hogy a nemzeti színház kitünő előadásai után közönséget kap a „Váljunk el“ színrehozata akor az ő társulata által. És a többi ily darabokra, melyekhez csakis oly előadásban vagyunk szokva, mint a nemz. színház ensemblesje ?!

Az oly provincializmus sem járja a fővárosban, hogy egy „Kornevilli harangok“-ról, vagy „Boccaccio“-ról kiírja, hogy „kitünő operett“, vagy „a legkitünőbb bohózatos francia színmű“ stb. Viszont, oly valódi botrányok sem tarthatnak igényt, csakis a legvastagabb elnézésre, hogy oly színésznőt léptet föl hirtelen a második felvonástól kezdve, ki sohasem tanulta ezt a szerepet, csak sűgő után mondja el.

De elég ebből ennyi. Térjünk már most át a mult heti két újdonságra.

Az első „Nana leánya“ volt, egy Sirven és Leverdier regénye után készült színmű, ki Zöldy Mártont vallja szerzőül. A darab ügyesen van összeállítva, sőt sokkal ügyesebben mint Zola regényéből vett Busnach „Naná“-ja. Zöldy úr ismeri a színpadot, s ügyesen szőtt a drámai jelenetek közé komikus jeleneteket. De a második felvonásban, mely túlhosszúra nyúlt, egy kissé sokat is nyujtott a jóból. A darab éle Zola ama mondása ellen irányul, hogy a Coupeau-féle embereknek csak Nana lehet a leányuk. A Nana leánya derék, becsületes, dolgos leány, a kit nem veszteget meg az anyját környező iény és a kit nem ejt meg d'Albigny marquis kerítői talentuma. Az előadás a fölül jelzett iránytól eltekintve, összevágó volt. Temesváryné asszony helyes felfogással személyesíté Nanát. Gál Hermin k. a. Andreija (Nana leánya) itt-ott a szív igaz hangján szólt. Andorfy vastag felfogással adta komikus szerepét. A második felvonásban (Nana estélye) koncert is volt. De arról jobb hallgatni. — A szerzőt többször hívták a lámpák elé és ő meg is jelent.

A második újdonság „Az adóvégre hajtó“ egyfelvonásos vigjáték volt, szintén Zöldy Mártontól. Ezt a nemzeti színház drámabíráói felolvasásra is ajánlották, de nem fogadták el. Igénytelen kis bohóság ez, de mely egynehány komikus helyzettel és ötlettel bír. A darab megnyerte a közönség elnéző tetszését, s a szerzőt háromszor hívták a lámpák elé.

B. S.

T Á R C A.

Emlékezés Nyizsnyaira.

„Elátkozom ezt a cudar világot.“

Ebben az egy verssorban tükröződik vissza annak a nem rég elhúnyt nagytehetségű dalköltőnknek, ki akkor merészelt lelkesíteni, mikor a dal elnémult az ajkon, mikor a csüggetegség nyomasztó békói alatt görnyedt a nemzet.

S mi lett a jutalma? Szenvedés, hányatás. Nem csoda tehát, ha nemzete szomorú sorsát látva, s azt a magáéval összevetve: a jövő elkomorította, s lantján a sok szép közt ez ismeretes dalt is zengette:

Elátkozom ezt a cudar világot:
Éltem örömvirágára mért hágott;
Alig virult, már is elhullt levele,
Hej, de szívem, az én szívem búbánattal van tele!

Nem szándékozom itt csak egy pár jellemvonást adni a dalköltő életéből. kinek emlékéhez kegyelet csatol; s egyúttal egy dalának történetét írom meg csupán. Azt hiszem aki őt ismerte, sőt ha nem ismerte is, de a magyar dalköltés iránt érdeklődéssel viseltetik s a zenét kedveli, nem fogja elmulasztani a költő barátai által összegyűjtött s nemsokára megjelenendő műveit magának megszerezni.

Nyizsnyai erős lelkéről tesz tanúságot az, hogy dacára az elnyomtatásnak, dacára a sok keserűségnek s meg nem érdemlett mellőztetésnek, vidor kedélyéből, mely mindig a humorosság vonásaival birt, mitsem veszített.

Szerette a mulatságot s a jó bort, mint a zenészek többnyire. Barátaival szívesen elkvaterkázott s mikor azután már jól belemelegedtek: akkor kérték barátai Nyizsnyai »bácsit« (mert noha hajai szürkülni nem akart, mind csak »Nyizsnyai bácsi«- vagy »Gusztai bácsi«-nak szólították), hogy daloljon már valamit. Ilyenkor aztán, ha volt a kéznél s a háznál zongora, ahhoz ült; vagy ha cigányok húzták: kivette a primás kezéből a vonót; vagy ha fuvolát, gitárt kaphatott kezéhez, azon játszott.

A gitár volt legkedvesebb hangszere; ezen oly virtuozitással játszott, hogy elment hangversenyezni fiatal korában messzire, valódi diadalt aratott.

Erőtéljes bariton hangja volt, mely — a mikor dalolt — kellemeesen hatott a hallgatóra. A mellett kedves, rokonszenves ember lévén, mindenki szerette, kivált Hódmezővásárhelyen. Hivatalos volt minden zártkörű és nyilvános vigalomra s mert szerették őt, s mert ő sem volt ellenzője annak, a mi mulattatta, nem maradhatott ki sehonnan. Midőn már javában dicsőítették Bakhust, fél szemmel az üres palack fenekére szokott volt tekinteni.

Egyszer ily pozitúrában vázolta le tárcájába egy festő barátja s nem szólva senkinek, a vázlat után le is festette.

Egy alkalommal meghívja magához e festő barátja Nyizsnyait, — ki nemcsak a zenéhez értett, hanem a festészetnek is nagy barátja, sőt gyakorlója volt — s pityizálás közben átszólítja festő-cellájába:

»Nézd meg már az új képemet, Gusztai! — s azzal leveszi a fátyolt egy kisdéd képről, — hogy tetszik?»

A kép egyes komikai vonásokkal találta el Gusztai bácsit, ki érzékenyen azt mondta:

»Barátom, ezt nem vártam tőled«, — ezzel hátat fordított festőnek s a faképnél hagyta s nem is békült ki vele.

A kép maig is megvan a festő birtokában s jó szolgálatot fog tenni a szobrásznak, kivel majd a vásárhelyiek elkészíttetik Nyizsnyai mellszobrát.

Tudott kötni, himezni és írni. Ez utóbbiért jutott oly magas polcra,

hogy megtették a járásbiróságnál irnoknak. De ha csak irnok volt is, sohasem lehetett panasz-szót hallani tőle. Hivatalnok társai szerették, mert a mellett, hogy lelkiismeretes hivatalnok volt, nem egy derült órát szerzett nekik. Többi közt jön egyszer a hivatalszolga Nyizsnyaihoz s dugva odanyújt neki egy levélforma csomagot, erősen lepecsételve. Nyizsnyai megnézve és látva, hogy neki van címezve, csakhamar felszakítja, mit észrevéve a hivatalban levő barátai, rögtön körülfogták és kérték, mutassa, mi az? Guszti bácsi, ki a nélkül is barátja volt a tréfának, az unszolásnak engedve, az iratot, melyen rögtön ráismert egyik barátjának írására, szó szerint felolvasta. Kívül ez volt rajta: »Tekintetes Löködi Mátyás szépitészeti biz. elnök úrnak Hmvásárhelyen, alázatos folyamodása Czipó Pál hmvásárhelyi lakosnak, melyben a bennirottak szerint félbemaradt házának tovább építhetésére vonatkozó ítélet kihirdetését kéri.« Belül pedig: »Tekintetes Elnök úr! Orbán Quasimodo jelentése folytán félbe maradt emeletes házam megszemplése végett a szépitészeti bizottságnak mult évi dec. hó 15-dikén 78649/873. sz. a. kelt végzése alapján még aznap tek. Nyizsnyai Gusztáv és tek. Jan.ocsak Pál szakértő urak küldettek ki, kik is a helyszínén megjelenvén, a szemlét megtartották, de ítéletet még mind e mai napig nem kaptam. Tekintetbe véve pedig, hogy az idő az építkezésre alkalmas, s hogy ennek tovább nem folytathatásából reám kár háromolnék: a mennyiben igen nagy hajlamot érzek magamban a házbér előleges felszedésére és annak azonnali továbbadására, biztosítva vélvén ezáltal családomat a netaláni betörések és kirablások ellen: ugyanazért esedezem a tek. Elnök úr előtt: méltóztassék a félbe maradt házamra vonatkozó ítéletet folyó év március 21-én, esti 7 órakor fentnevezett szakértő urak által szerény hajlékunkban kihirdettetni. Teljes tisztelettel, sat. Czipó Pál s. k.

Rögtön meghozta rá Nyizsnyai maga a végzést és pedig sajátkezűleg, mely e sorok írójánál levő, elébbi kérvény hátuljára van vezetve s az eredeti kézirat szerint így hangzik: »Jelen kérvény mihez tartás végett megjegyztetik, s az ítélet hirdetésére f. év és hó 21. napjának esti 7 órája kitűzetik, a mikoron is panaszló illetőleg kérelmező honmtartózkodni kötelességének tartsa, s a küldöttség tiszteletteljes elfogadásáról eleve intézkedjék mert ugyanakkor egyi e jüleg ugy a házszenle, valamint a további építhetési jogra a szükséges pénzösszeg kiutalványoztatni fóg — a holdban levő v a k a r é k -pénztárból. Kelt Hmvhelyt, 874. márc. 21-én Nyizsnyai s. k. b. elnyög. Jamocsak Pál m. k. b. izé.«

A végzést azután a bizottság csakugyan végre is hajtotta, a mennyiben a szemlén megjelentek s Nyizsnyai, kit már vártak, igen jóízűen mulatott. Dalolt, füttyölt (mert füttyülni is pompáson tudott,) mi közben egyszerre a boros pohár előtte hogy s hogy nem feldőlt s Nyizsnyai abba hagyta a füttyülést.

»Keresztelő lesz« — kiálták egyszerre, mig Nyizsnyai a pohár után kapott s azt helyreállítva, papírost s írót kért. Félretolta tányérját maga elől s irt. Rövid gondolkozás után kész volt a dal. Hátrább tolt a széket s egyik kezében a papírost a vessel, másikban az elébb feldöntött boros poharat tartá. Szemei ragyogtak az ihlet varázsa alatt. Mindenki ráfüggeszté szemét s szép, csengő hangon kezdé dalolni az új dalt, melynek az eredeti kézirat szerinti szövege ez:

Féleletem én nekem a szerelem,
Neki adtam mi kevés volt örömem.
Magamnak csak megtartottam bánatom —
Csak szeressen ő, a kedves galambom!

De szép hangú az esteli harangszó,
Talán szép csengésű hangja szól abból —
Szép hangjának, szép dalának csengése,
Az én szívem viszhangozó verése!

Össze, vissza meggondoltam a dolgot,
Csak te nálad találok boldogságot!
Arra jöttem: hogy csak te vagy mindenem
Kedves anyjuk, édes jó feleségem!

(Hmvasárhelyen, 1874. március 21-én).

A jelenvoltakra élénk hatással volt a dal, melyet a dalmok mély érzellemmel, szívhezszólóan dalolt el, úgy hogy a hölgyek szemében könny csillogott s mikor elvégezte, barátai mind siettek nyakába borúlni a költőnek, míg a hölgyek hálás kézzsoritással köszönték meg a szép dalt.

Igy rögtönözte ő legjobb dalait.

Hegedűs Ferenc.

(„F. L.“)

Bogisich Mihály.

E hó 9-én történt meg Bogisich Mihály, budavári ujonnan választott plébános beiktatása. Az összes lapok ez alkalomból rendkívül elismerőleg írnak a fiatal plébánosról, ki mint zenész szerzett magának országosan ismert nevet.

Nem egyszer, de százszor kaphatott volna plébániát a vidéken, pár év előtt a nemzeti színház kínálta meg meglehetősen fényes szerződéssel, de ő sem azt nem fogadta el, nem akarta a vidéken elkallódni, vagy legalább megakasztani tanulmányait, sem ezt, melylyel azán az egyháznak is búcsút kellett volna mondania. Inkább várt, s a türelem megtermé rózsáját, most a főváros I. kerületének plébánosa, honnan még fényesebb állásra nyitva előtte az út.

A mire Bogisich összes szabad idejét és más irányú tehetségét szentelte, az a z e n e. A magyar tud. akadémia felolvasó ülésein gyakran láthattunk egy pianót beállítva a terembe, melyen zenével illusztrálta előadásait az ősi keresztyén zenéről felolvasó Bogisich. A zongora különben csak kísérletül szolgált csengő tenor hangjának, melylyel a régi melodiákat előadta. Nem csoda, ha az ily előadások a »Kisfaludy termet« zsufoolásig megtölték, különösen a művészet iránt kiválóan érdeklődő hölgyközönséggel. Templomokban, a zenede előadásain, a kegyesrendiek gimnáziumának tanévi zárünnepein hallhattuk őt még énekelni, s mindenkor, midőn előre tudva volt, hogy közreműködni fog, ő képezte a fővonzertöt.

Szivesen elhallgatnók életévei számát, ha érdekben állana, hogy fiatalítsuk. Fővárosi plébánosnak így is fiatal, negyvenkét éve dacára. Azt

hisszük, e körülmény még hölgytisztelői szemében sem von le értékéből, mert hisz plébánosnak minél idősebb, annál jobb. Külső megjelenése után nem itélnék negyvenesnek: a világi papok tipikus alakja lehetne, elegáns megjelenésű, finom modorú. Nem csoda, ha kedvelik mindenütt.

Hogy eddigi élete eseményeiről is megemlékezzünk, a papi pályára 1859-ben lépett, midőn az esztergomi érseki papnövelde növendékei közé lépett be. Előzetesen azonban már tizenegy éves korában megkezdett zenei tanulmányai alapján már mint kész zenész szentelte magát az egyház szolgálatára. A theologiai tanszakra Bécsbe küldetett a Pazmaneumba, hol a kispapok öt dalárdájuk karmesterévé választották.

Főlszenteltetése után 1863-ban a vidékre került mint káplán, majd csakhamar a fővárosba, hol tanulmányait folytathatta a zene terén és folytonos érintkezésben állhatott az irányadó zenész körökkel. A budai zeneakadémia figyelme ráirányult és szerencsésnek mondá magát, midőn Bogisichot titkárául megnyerhette. Mint ilyen, hat évig vitte az intézet ügyeit, s ekkor megvált a zeneakadémiától, mert a pesti nemzeti zenede kínálta meg, hasonlólag titkársággal. E hivatalt jelenleg is viseli közmegelegedéssel és kiváló buzgalommal.

Széles tudományossága és iskolázott hangja ösmert nevet és kitüntetésekkel biztosítottak számára. Amaz, midőn »A keresztény egyház ősi zenéje« című terjedelmes tanulmánya megjelent, akadémiai tagságot szerzett neki, emez, a többek közt, királyunktól egy gyémántba foglalt smaragd gyűrűt, midőn 1874-ben Simor János hercegprímás aranymiséje alkalmával közreműködött és hangja uralkodónknak is föltűnt.

Bogisich általában pap és ember gyanánt egyaránt becsült, s az I. kerület csak szerencsét kívánhat magának választásához.

A művészpár.

Daudet Alfonztól.

(Vége.)

Színházi körökben e szerepirigység legkisebb részlete azonnal ki szokott tudódni; a collegák nagyon mulatta a házaspáron, s volt bő aratása a rossz élczeknek és csipős megjegyzéseknek. Az énekesnek számtalan bókot mondtak neje képességeiről. Odaadták neki azon hirlapokat, melyekben a kritikusok négy teljes hasábon magasztalták egekig a művésznő tüneményeszerű énekét, míg a divatból meglehetősen kiment énekesről csak pár sorban emlékeztek meg. Mikor egy este a férj épen egy ilyen kritikát olvasott végig, dühtől remegve szaladt neje ruhá-tárába, s az összemorzolt hirlapot szemei elé tartva, kiáltá:

— Ez az ember talán szeretőd volt azelőtt?

Ilyen sértő nyilatkozatokra ragadtatta magát.

Szegény asszony! Pedig mennyire bálványozták, ünnepezték és irigyelték! Neve minden tárgyon olvasható volt, szalagokon, nyakkendőkön, a papirgyárosok kartonjain, az illatszerüvegcséken, süteményeken — s mind a mellett mily szomorú, mily szánalomraméltó volt az élete. Alig mert egy ujságlapot is felütni, attól való félelmében, hogy a maga dicséretét olva shatja benne: a virágokat, melyeket a színpadra dobtak, saját

könyűvel öntözés után elszáradni hagyta az öltöző egyik félreeső zugában.

Végre teljesen vissza akart vonulni a szinpadtól, de ezt férje nem engedte.

— Azt fogják még mondani, hogy én készttetlek téged erre a lépésre.

Igy tartott tovább köztük a kellemetlen, kínos viszony.

Egyik első előadás estéjén a művésznő a szinpadra lépett. Valaki ezt suttogta fülébe: »Jól vigyázzon magára; valamit terveznek kegyed ellen, valami összeesküvést szöttek.«

Nevetett e figyelmeztetésen. Cselszövény ő ellene? Szent isten, ugyan miért? Hiszen általános rokonszenvenek örvendett, a clique és coteria körén teljesen kívül esett.

Mindez igaz volt, s annak az embernek mégis igaza volt. Az opera közepén, mikor férjével együtt egy duettet énekelt, mikor hangja épen a legmagasabban szárnyalt, mikor egyik hang úgy következett a másikra, mint a fölfűzött gyöngyszemek, a mély, áhitatos csendet hangos püsszegés szakította félbe. Az egész közönség magánkívül volt csodálkozásában és fölháborodásában, épen úgy, mint ő maga. Mindenki visszafojtá lélekzetét, várva a törtérendőket. Az énekesnő félbeszakítá énekét, mert melle és torka megtagadta a szolgálatot.

Egyszerre csak borzasztó gondolat villan meg agyában, egy gondolat cikázott át elméjén, mely észbomlással fenyegette. Férje egyedül volt vele a szinpadon, szemben vele; a nő mereven nézett rá, mintha tekintével lelkébe akart volna hatolni. Férje szemeiben és szájszögleteiben egy gúnymosolyt fedezett föl.

A szegény asszony megértett mindent. Könyek szöktek szemébe s görcsös zokogásban törve ki, a szinfalak mögé menekült a sötétbe.

Saját férje füttyöltette ki.

ZENE.

* Nagy zenei mű megjelenése várható nem sokára. Bartay Ede zenedei igazgató és Székely Imre zenedei tanár urak teljesen új módszerre alapított hangfokozat- (skála) iskolát dolgoztak ki és adtak sajtó alá. A nagy mű a legbehatóbb részletességgel foglalkozik a hangfokozatok minden alakzataival s bizonyára nagy reformot fog előidézni a zongoratanításban ezenkívül. Székely úr, ki hazánk egyik legkitünőbb zongoratanára és Bartay úr, zeneéletünk e kiváló alakja, évek hosszú során át szerzett dús tapasztalataikat érvényesítik e műben, mely füzetenként fog a sajtó alá kikerülni. A műhöz alapos magyarázó jegyzetek irattak a

kitünő szerzők által s ez is a közelebb már megjelenendő első füzethez lesz csatolva.

* Rausch Károly és Gosztornyai Béla urak, a zeneakadémia kitünő, végzett növendékei, e hó 28-án hangversenyeznek Balaton-Füreden. Mindkét fiatal művész oly bevégezett zongora előadási technikával bír, hogy a legnagyobb magyar füredő közönségének bizonyára kiváló élvezetet fog a hangverseny szerezni. A zongorákat Lédecz Sándor, ösmert nevű magyar iparosunk szállítja oda, szivességből.

* Wilhelmj Ágost a hírneves nagy hegedűművész, kiról magánlevélből vett értesülésünk nyomán már közöltük

austráliai hangversenykörútja sikertelenségét, e hó 12-én érkezett vissza Londonba, családjához. Onnan csakhamar Wiesbadenbe utazik. Érdekes tudnunk körútjáról, hogy azt 1878. szeptemberében kezdte meg New-Yorkban, honnan aztán az Egyesült Államokban és Dél-Amerikában hangversenyzett nagy hatással. Onnan aztán Chinába, Japánba és Indiába utazott át, hol azonban és Ausztráliában az anyagi siker igen sok kívánni valót hagyott fenn. Most Kairó és Alexandria érintése nélkül tért haza, hogy a „Parsifal” előadását meghallgassa, lévén Wagnernek igen nagy tisztelője.

* A német zenészegek egyesület idei nagy gyűlése Zürichben tartatik meg. Előzetesen érkezett oda az „általános német zenészegek” elnöke Riedel lipesei tanár, Dr. Gille igazságügyi tanácsos, hogy Lisztet fogadhassák, ki e hó 8-án érkezett Zürichbe. A helyi bizottság elnöke fogadta a nagy német zenészt, mire Liszt válaszolt. Azon este történt meg az első hangverseny, melyen Lisztnak, Schumannnak és másoknak több négyesét adták elő. Vasárnap a tavon nagy ünnepély volt, szerdán pedig közös kirándulás a Zürich fölött fekvő Ütli-hegyre.

* A párisi konzervatóriumban folynak a vizsgálatok és pedig zárt ajtóknál. Az igazgatóság kényszerítve látta magát e végre, mert a sajtó a vizsgálatok alkalmával nagy lármát szokott volt csapni a jurynél előbb hozott ítéletével. A jelentékenyebb lapok, mint a Figaro például saját pártfogoltjaikat a juryre mintegy rákényszeríték a megjutalmazásra. Az állami szubven-

ciókban részesülő színházak és koncerteket illetőleg, az e célra kinevezett bizottság több javaslatot hozott indítványba; a többi közt, hogy a francia nemzeti színház kötelességének hivebben feleljen meg és repertoireját nagyobb részben klasszikus művekből állítsa össze. A Théâtre Français tudvalevőleg egy különben nagyon jó darabnak Paillerontól „A hol unatkoznak”, melynek nagy sikere van, egy év óta feláldozza a régebbi remekműveket, a mennyiben nevezett műdarabot hetenkint háromszor is játszik. A második nemzeti színházzal (Odeon) a bizottság nagyon meg van elégedve és igazgatóját dícséretekkel halmozta el. E színháznak célja a fiatalabb írói nemzedéket felkarolni műveik színrehozatalával. De la Bonnat igazgató, szerződésileg elvállalt kötelességén túl felelt meg e buzdító feladatnak. Dícséretes tevékenységéből felemlíthető ama nehéz kísérlet, hogy Hamletet versben franciára fordíttatá és játszatta az Odeonban. Szándékában van Schiller „Orleansi szűz”-ét is színrehozni. Ez ugyanesak nagy merészség, mert Párisban soha sem játszanak külföldi darabokat. Az állami segélyezéséknél felemlíthető az is, hogy az opera 800.000 frankot kap, a konzervatórium 277.700 frankot, a Théâtre Français 240.000 frankot, az Odeon 100.000 frankot, az Opéra Comique 300.000 frankot, Padeloup koncertje 20.000 frankot, Colonne koncertje 10.000 frankot, ugyanannyit Lamouret koncertje is. Léo Delibes, kit Budapesten is ismernek, a napokban ismertette meg Van Zandt kisasszonynyal újabb művét „Laekmé”-t, melyben a kisasszony a főszerepet fogja énekelni.

A szinfalak világából.

‡ Pálmay Ilka asszony, a bájós művésznő ki tudvalevőleg a trouville-i fürdőbe készült, útközben súlyosan megbetegedett, és mint lapunk egy barátjának írja, jelenleg szenvedő állapotban fekszik Párisban. A kedves énekesnő e levelében a nyárra vonatkozó terveinek füstbe menését sajnálattal említi és sötét gondolatok között tépelődve azt óhajtja, hogy legalább itt te-

mettessék el. Reméljük, hogy a dolog még nem oly aggasztó, s a bájós művésznőt csakhamar teljes egészségben és régi aranyos jókedvében tapsolhatjuk a népszínház deszkáin.

‡ Vidéki színeszt. Csongrádról írják, hogy Szigeti Géza igazgatása alatt egy 16 t gból álló dráma, vígjáték és népszínműtársulat tartja előadásait a nyári színpadon.

E hó 8-ikán Lengyel József jutaszínházára Lukács Sándor „Ágnes asszony”-a került színre, melyben Dömjén Rózsa, a kolozsvári színház tehetséges tagja is fellépett a jutalmazandó iránti való szíveségből. Az ép oly szép, mint érdekes színésznőt, ki Ágnes asszonyt játszta, sűrű tapsokkal és virágbokrétaikkal tüntették ki, a mit meg is érdemelt. Hatás keresés nélkül, megkapóan játszta a nem nagy írói ügyességgel irt szerepet. A többiek is: Lengyel, Györyné, Turesányiné, Biróné mind meg annyian buzgólkodtak az előadásban. A társulat kevés tagból áll, de igyekvő, s azért megérdemli a pártolást. — Az aradi színház társulat igazgatójával, Mansbergerrel a temesvári polgárnagy e hó 9-én szerződést kötött az ottani tavaszi színidénynek négy évre leendő biztosítása tekintetéből. Az aradi színház minden évben virágvasárnapon fog Temesvárra jönni, s ott pünkösöd utánig fog maradni, a nyári időnyt pedig Nagyvaradon fogja tölteni.

§ Ujra színházról szól az ének. A hideg Csozország leégett színházai után a szép Spanyolország művészeti csarnoka van oda. A madridi „Recreos Matritenses” színház valószínűleg valami gazfickó által fölgújítva, rövid háromnegyed óra alatt rommá lőn. Összesen a pénztár butorait lehetett megmenteni. A tűz szerencsére nappal ütött ki, s így emberéletben nem esett kár.

§ Egy új dalmű fényes bemutatását látta e hó 4-én a londoni Coventgarden közönsége. A párisi konzervatórium egyik végzett növendéke Leneveu Károly négyfelvonásos dalművét a „Velledá”-t énekelték Patti Adelina, Nicolini, Stahl Amália és egyéb kiváló erők. A zsfolt ház szomorúan konstata, hogy a mesés kiállítású dalműben alig található valami eredetiség.

§ Tenorista-fizetés. Talazac híres párisi tenoristát a monte-carliói színházhoz hét estére huszonkétezer frankért szerződtették. Kétszer „Mignon”-ban, kétszer „Traviata”-ban és háromszor „Faust”-ban fog föllépni.

§ A szubvencionált színház kötelessége. A francia képviselőház budgetbizottságának jelentése a színházi szubvenciókról rendkívül tanulságos megjegyzéseket tartalmaz. A Théâtre Fran-

çais szubvenciója régi összegében fenmarad, bár Perrin, az igazgató erős dorgálást kap. A jelentés többek közt a következőket mondja: Ha a Théâtre Français anyagi virágzását (1881-ben 780.000 frank tiszta jövedelme volt) örömmel konstata, ez nem azt jelenti, hogy valamint a többi színházaknak vagy kereskedelmi vállalatoknak: e színház törekvéseinek is főcélja és legfőbb jutalma az anyagi siker. Az állami szubvenciót csak azért kapja, hogy az anyagi gondoktól meg legyen mentve, s önzéstelenül ápollassa a magas művészeteket. A Théâtre Français nemzeti intézet, drámai remekműveink és színpadi hagyományaink megőrzője, s ezért, habár kortársaink műveinek is figyelmet kell szentelnie, mindig készen kell állnia, hogy az új nemzedéknek bemutassa a nagy klasszikusokat, kik diésőségünk hatalmas tényezői: kitűnő tagjai közt drámairodalomunk minden ágára kell színészenek lennie, a könnyű diadalok mellett sűrűen hozza színre a remekműveket, melyeket könnyelműen elfelejtet a színészekkel és a közönséggel. Még egy másik veszedelem is fenyeget. A fiatal sereget nem viszik tűzbe, s így nem tanulhat és ha a művészek, kik most mind-megannyi ékességei a színháznak, kidőlnek, nagyon nehéz, tán lehetetlen lesz, őket helyettesíteni. Munka és gyakorlat képezik a nagy művészeket. A bizottság sajnálattal látja, hogy a Théâtre Français tagjai ez évben is vendégszerepelni jártak a külföldre. Ha már a színház kedvező viszonyai lehetőségessé teszik a szűnidőt, legalább arra használják fel ezt a színház tagjai, hogy Franciaország vidéki lakosságával ismertessék meg a nagy francia klasszikusokat.

§ A nemzeti színház tagjai a szélrózsa minden irányában vannak elszórva s aug. közepe előtt alig is térnek vissza. A színházi építkezések bár szaporán folynak, alig hihető, hogy augusztus vége előtt elkészüljenek, habár az igazgatóság szent István napjára, mikor a vidékről is számosan érkeznek, kivánna a megnyitó előadást tartani. — Paulay Ede drámai igazgató a Svábhegyen időz s a „Két Rantzau” című francia színmű és több más előadandó színmű színrehozatalával van elfoglalva. A „Két Rantzau” Kürthy Emil már egészen lefordította s be is nyújtotta a színházhoz. — Szigeti József a Svábhegyen egy régibb művét javítja át. — A Náda-i pár párisi és londoni utjából visszatérve, Poprádon tölti a nyarat. — Márkus Emilia is visszatért Olasz- és Franciaországból. — Csillag Teréz Nagyvaradon a Mansberger társulatánál fog vendégszerepelni. — Ugyane társulatnál fellép négyszer Vizvári Gyula is, ki most ujpesti saját

villájában készül új szerepekre és neje is. Vizváriné-Szigeti Jolán asszonyt még kevésbé ismeri a vidéki közönség, pedig kiváló tehetsége pár év alatt nagyon haladt. — Molnárné assz. Budapesten tölti szabadságidejét. — Nagy Imre pár hétre Tátra-Füredre megy, eddig egy nagyobb olajfestmény másolatán dolgozott és több új szerepére készült. — Helvey Laura Leányfálynak tölti a nyarat — Prielle Kornélia, kinek több helyett kellett volna vendégszerepelnie, betegsége által, mely az utóbbi napokban nem kis mértékben vált aggasztóvá, megakadályoztatott kirándulásában. — Ujházy Pápa és több más helyett is vendégszerepelt s folyvást vendégszerepel, de nem nagy anyagi sikerrel, mert a kis társaságok ensemblei nem olyanok, hogy egy kitűnő művész játéka is nagyot lendíthetné rajtuk. — Felekiék is Leányfálynak időznek és részt vesznek az alduházi kirándulásban. — Nemkülönböztetve Saxlehner Emma és Lendvayné is, ki a napokban több helyett vendégszerepelt a vidéken. — Gasssi Biaritzban van a fürdőben. — Maleckék csak később mennek Párisba, most még Újpesten villájokban időznek. — Odry a fővárosban van

— Szigeti Imre Almádiban, Veszprém-megyében — Perotti Triesztben. — Bartolucci Olaszországban. — Káldy operarendező több hetet töltött Bécsben és a jövő héten ismét fölrandul az osztrák fővárosba. — Halmi Nagyváradon időz s onnan B-Gyulára megy. — Beresényi folyvást itthon van s majdnem egészen elkészült új darabjával.

§ Rövid hírek. Suppé új operettje a „Fanfari“ a bécsi Wiedeni színi társulatban fog első előadásra kerülni. — Strauss hódít a „Furesa háború“-t angolra is lefordították már és New-York egyik színházában Shakspeare nyelvén dícsérik Melánia grófnőt. — Amücheni udvari színház tagjai fényes kudarcot vallottak Augsburgban. Személyes célszándékokkal teljes fércelményt adtak ott elő, melynek minden sorából kiritt a gyűlölet bizonyos irányadó körök ellen. A közönség nem értette el a célzást, a lapok pedig ledorongolták a vállalkozó udv. művészeket. — Berlinben vígan tenyészik az opera. A nyári melegben két színház tart dalmű-előadásokat. A Kroll színházban „Rigoletto“ járja, a Vilmos színházban „Figaro lakodalma.“

Képzőművészetek.

* * István nádor lovagszobra. A honvédelmi miniszter és br. Fejérváry államtitkár nemrég Bécsben egy régiségárusnál eldugva és portól ellepve láttak egy kis lovás éreszobrot, melyben rövid vizsgálat után István főhercegnek magyar huszártábornoki ruhában ábrázoló, kitűnően sikerült, művészi kivitelű lovas szobrára ismeretek. E szobrocskát, mely k. b. 35 cm. magas és 30 cm. széles, 1847-ben, jelenleg ismeretlen magyar ember rendelte meg egy bécsi szobrásznál; míg az elkészítette, bekövetkezett az 1848-iki mozgalmas idő és a szobor átvétele elmaradván, lomtárba, onnét pedig az említett üzletbe került. — A bronzszobor ércalapzata egyik oldalán hibátlanul be van vésvé felirat: „István főherceg, Magyarország nádora.“ A honvédelmi miniszter megvette a szobrot, megtisztíttatta s a honvédelmi miniszterium palotájának nagy fogadótermében helyezte el.

* * Festészek és szobrászok. Greguss János és Székely

Bertalan festőművészek, kik a nemzetközi műkiállítás tanulmányozása céljából Bécsben időztek, onnét a napokban visszatértek. Greguss János, Gyulai László festőművészszel még e hét folyamán Wenckheim gróf birtokára, Békés-Gyulára utazik. — Muderlak Lajos fiatal szobrász is megkezdte külföldi tanulmányi útját. Utjában Bécs, Brünnt, Prágát, Innsbruckot, Nürnberget, München, elmegy Olaszországba is és visszajövet meglátogatja a trieszti kiállítást. — Külföldön élő festőművész hazánkfiái közül Beneczur Gyula jelenleg München melletti nyaralójában tartózkodik, ahol folytonosan szorgalmasan dolgozik. Zichy Mihály, mint utolsó leveléből kitűnik, az idén mégsem jön haza, mert a Lermontoff műveinek illusztrálásához szükséges tanulmányok folytatása végett a Kaukázusban kell tartózkodnia. — Wagner Sándor Münchenben élő hazánkfia jelenleg egy nagyobb történelmi festményen dolgozik. — Böhm Pál Párisban egy nagyobb genretájképhez készít tanulmányokat. — Bruck

ugyanott egy nagy genre-képet fest. — **Karlovsky** Bertalan, Munkácsy tanítványa, egy nagyobb szabású kompozícióhoz készít a természet után vázlatokat. — **Szentgyörgyi** Vilma Bécsben élő művész nő esendéletképet fest.

*** A római szépművészeti kiállítást rendező bizottság néhány bejelentési ívet bocsátott a képzőművészeti társulat rendelkezésére; az olasz nemzeti egység létrejötte óta az első alkalom ez, midőn az örök város a művelt világot művészi versenyre hívja meg. Valószínű, hogy mindenütt, s talán nálunk is nagy lesz az érdeklődés e nemzetközi vállalat iránt, mely okból a társulat részéről megkeresés intéz-

tett Rómába az itteni művészi körnek megfelelőbb számú bejelentési íveknek megküldése s a kiállítási feltételek közlése iránt; addig is a művészek figyelmébe ajánlatik, hogy bejelentések csak július hó folyamán fogadtnak el.

*** Londonban múlt szombaton árvezették a Hamilton hereeg gyűjteményéhez tartozott németalföldi, francia spanyol és angol festményeket, számszerint 134-et Befolyt értük 33.562 font sterling. Legdrágábbán kelt el IV. Fülöp spanyol király arcképe, Velasquez től, t. i. 60.000 forinton Murillonak „Az alvó gyermek-Jézus” című festményéért 23.000 frtot adtak és így tovább

Egyveleg.

Patti Adelina első diadaláról a következő történetet beszélt el közelebb **Mathieu** tenorista: „1860. évben New-Orleansban vendégszerepeltem egy operatársulatnál. Velünk egyidejűleg érkezett a városba az akkor még teljesen ismeretlen **Patti Adelina** is. Primadonnánk **Petit Brière** asszony hirtelen megbetegedett. A legnagyobb zavarban voltunk, mert „Lammermoori Lucia” volt előadásra kitűzve. Ekkor eszembe jutott a kis **Adelina**, a ki ajánkozott, hogy a címszerepet három nap alatt betanulja. December 16. volt. **Adelina** föllépett, s a közönség ujjongva üdvözölte a fényes csillagot, mely a művészet egén feltűnt, a hol hivatva volt évtizedekig ragyogni.

*

A Wagner-irodalom katalogusa, melyről annak idején már említést tettünk, megjelent e cím alatt: „Katalog einer Richard Wagner Bibliothek”. A terjedelmes mű szerzője **Oesterlein** Miklós, a bécsi akadémia Wagner-egylet tiszteleti tagja, a ki ritka szorgalommal gyűjtötte össze az anyagot. Mindaz, a mit Wagner írt, még a legjelentéktelenebb levél és távirat is, valamint mindaz a mi Wagnerre és műveire vonatkozólag megjelent, meg van említve ebben a katalogusban és idézve van egyuttal az illető könyv vagy folyóirat. Sok becses adat mellett ilyen fürcsaságot is találunk benne: 3073. szám. Négy darab Wagner **Richard** acéltoll. **Szivarzopóka** tajtékból és borostyánból. Wagner feje művészileg kifaragva. **Hiesz Ferenc** és fiai, Bécs. — **Szivarzopóka** tajtékból és borostyánból. „**Elza és Lohengrin**” művészileg kifaragva. **Hiesz Ferenc** és fiai, Bécs. — 3067. szám. Beléptijegy a nyugoti vas-pályaudvar perronjára, Wagner Bécsbe érkezésének napjai, 1872. május 6. — 3019. szám. Levélpapír „**Lohengrin**”-ből vett jelenetekkel és idézetekkel díszítve, hozzá tartozó borítékokkal. **Syré** utóda, Bécs. Stb. stb.

*

Erős realizmus. A londoni Drury-Lane-színházban e hó 5-én „**Macbeth**” előadása alkalmával baleset történt, mely könnyen végzetes következményű lehetett volna. A párbaj-jelenetben ugyanis **Macduff** személyesítője, **Banes**, oly erővel döfte a kardot **Macbeth** mellébe, hogy ennek személyesítője **Rignold** ajultan rogyott össze. Minthogy a függöny csakhamar legördült, a közönség nem vette észre, hogy komoly baj történt. Szerencsére **Rignold** sebe nem veszélyes.

Kiadótulajdonos: a „**HARMONIA**” magyar zeneművészek részvénytársulata.

Beküldetett.

A trieszti Riunione Adriatica di Sicurta biztosító társaság.

A június 28-án lovag Daninos Sándor vezérigazgató elnöklete alatt tartott közgyűlésén az 1879—81-ik három évi időszaki életbiztosítások IX. zárata, és az 1881. évben a többi biztosítási ágak évi számla zárata a részvényesek elé terjesztetett Utalással a társaság összes ügynökségeinél díjtalanul megkapható, itt a mérlegnek csak legjelentékenyebb pontjait akarjuk kiemelni.

I. Életbiztosítások.

A lefolyt három évi időszakban átvett életbiztosítások a következő összegekre rúgtak. Az A) osztályban (túlélői biztosítások) 2.508,003 frt tőke és 19,721 frt járadék. A B) osztályban (Halálozási biztosítások) 8.191,722 frt tőke és 1080 frt járadék. Az 1881. évi december 31-én életben levő életbiztosítások az A) osztályban 5.615,952 frt tőkére és 46,998 frt rentére, a B) osztályban 20.875,142 frt tőkére és 12,699 frt járadékra rüg. A díjbevételek 3 031,746 frtra rúgtak a 2 millió 691,405 frtnyi bevétellel szemben. A tőke beruházások 726,176 frtot tettek az előbbi trienneriumban bevett 674,828 frttal szemben. A halálozási esetek folytán viszontbiztosítások levonásával 1.117,181 frt a határidőre megszabott halálozási és kiházasítási biztosításoknál 652,913 frt, személyes járadékoknál 108 688 frt adatott ki. Ezenkívül a december 31-én még liquid állapotban levő halálozási és életbiztosítások 106,691 frttal rezerváltattak. A még érvényben levő biztosítások fedezésére a viszontbiztosítások levonásával, 5.096,465 frt mint díjtartalék visszatartott, s ez 257,79 frttal több, mint a legutóbbi trienniumban. Az életbiztosítási mérleg eredménye rendkívül kedvező. E szerint azonkívül, mint fentebb említettük, a 74,500 frtnyi árfolyam emelkedésen kívül a megtakarított tiszta nyeresemény 375,796 frt 86 kr-ra rüg. Ebből az igazgatóság javaslata folytán 150,000 frt, az életbiztosítási osztály számára külön nyeresémalap képzése végett visszatartott, s így az ez után fennmaradó 225,796 frt 86 krnyi felesleg az általános nyereségi és veszteségi számlára átvittetett, illetőleg az évi nyereséményhez hozzácsatoltatott.

A nyereséményrészletekkel való biztosításoknál mutatkozó nyeresége 152,047 frtra rüg, s ebből az alapszabályok értelmében a fele rész az e feltétellel biztosítottak közt fog kiosztatni.

II. Elemi (tűz-szállítási- és jégkár) biztosítások.

A biztosítások ezen ágában az 1881. év folyamában bevett készpénz díjak 6.830,680 frtra, s egyidejűleg az előbbi évekből származó díjalap 8.429,024 frtra rüg. A viszontbiztosítási díjakra 3.197,318 frt adatott ki. Ezen biztosítási ágaknál a lefolyt évben káresetekre 5.257,939 frt fizettetett ki, s ez összegből, a viszontbiztosítási részletek levonásával 2.759,564 frt a társaság terhére esik. Ezenkívül 177,900 frt a létező károokra tartatott fenn. A jégkárbiztosítások külön alapja 150,000 frtról 250,000 frtra emeltetett.

Ezenkívül a társulat díjtárcája a több évi biztosításokból 13.206,696 frttal rendelkezik a múlt év végén mutatkozó 10 908,452 frttal szemben. Az általános igazgatás értékpapirjai az árfolyamok emelkedése következtében 12,460 frt 76 kr. nyereséget mutathatnak fel, melyből csak 460 frt 76 kr. az évi nyereséghez csatoltatott, 12,000 frt pedig az árfolyamok hanyatlása eset re fentartott tartalék emelésére hagyatott fenn. Emellett azon papírok, melyek sorsoláz után visszafizettetnek, nem a magasabb tőzsdei árfolyamok, hanem al parin számítottak be. A különböző díj- és káralapok kiegészítése és az összes levonása után a lefolyt évben az évi számla szerint megmaradó tiszta haszon 386,500 frtra rüg; ebből 150,000 frt az életbiztosítási osztály számára külön biztosítási tartalék gyanánt tartatik fenn 86,500 frt pedig az árfolyamok ingadozása esetére fentartott tartalékalap szaporítására fordított s még ezeken kívül 250,317 frt 90 kr. felesleg mutatkozik. — Ebből az alapszabályok értelmében 20 százalék az általános nyeresemény tartalék alaphoz csatoltatott, s az igazgatóság és számvizsgálók járulékaiknak levonása, továbbá az intézeti-beli hivatalnokok takarékpénztára számára eső járulékok levonása után minden egyes részvényre 50 frt osztalék esik, mely jul. 3-án ki fog fizettetni. A tartalékok összege 7.425,032 frtra rüg, ebből az életbiztosítások díjtartalékára 5.096,465 frt, a tűzkárbiztosítások díjtartalékára 1 271,440 frt, a szállítási biztosítások díjtartalékára 20,600 frt, a jégkárbiztosításokra díjtartalék alapjára 250,000 frt, az árfolyamok ingadozása esetére fentartott tartalékalapra 161,500 frt, nyereségi tartalékalapra 475,927 frt es az életbiztosítási osztály külön nyereségi tartalékalapjára 150,000 frt.

26. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ :

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMLEK-NAPTÁR.

Julius 17-én.

1871. halt meg Tausig Károly, híres zongoraművész Lipésében.
Szül. 1841.

Julius 18-án.

1821. szül. Viardot-Garcia Paulina, énekművésznő Párisban.

Julius 19-én.

1811. szül. Lachner Vince, zeneszerző és karnagy Rainban.
1827. szül. Kalliwoda Vilmos, zongoraművész és zeneszerző.
Irt nyitányokat, symphoniákat, dalokat stb.

Julius 20-án.

1822. szül. Offenbach Jakab, zeneszerző Kölnben.

Julius 21-én.

1865. halt meg Schnorr Lajos, kitünő tenorista Drezdában.

Julius 22-én.

1809. szül. Proch Henrik, zenekarnagy és szerző Bécsben.

Julius 23-án.

1849. szül. gróf Zichy Géza, a budapesti nemzeti zenede elnöke,
zeneművész és szerző.

Ey.

A huszonhatodik szám tartalma :

Képzőművészetünk s a budapesti
német lapok.

Visszaemlékezés Bayreuthra.

A fővárosi szinkörből.

Tárca :

A. Emlékezés Nyizsnyaira.

B. Bogisich Mihály.

C. A művészpár. (Vége).

Zene.

A szinfalak világából.

Képzőművészetek.

Egyveleg.

Hirdetések.

Az intézetbeli hivatalnokok takarékpénztára most, nyole évi fennállása után 171,673 frt 92 krnyi vagyonnal rendelkezik.

Miután a közgyűlés az igazgatók és számvizsgálóg jelentését tudomásul vette, s különös meglegedését fejezte ki az általuk elért fényes üzleti eredmények felett, melyek a társulat több tartalékának rendkívüli arányokban való emelkedésében mutatkozik, az igazgatóknak a felmentvény megadatott.

Ezután a napirenden lévő választások ejtettek meg: Salem Henrik igazgatósági taggá, Afenduli György revizorra, gróf de Poja Emil Albert számvizsgáló helyettesnek ismét megválasztattak.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrozést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatnak mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrozésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

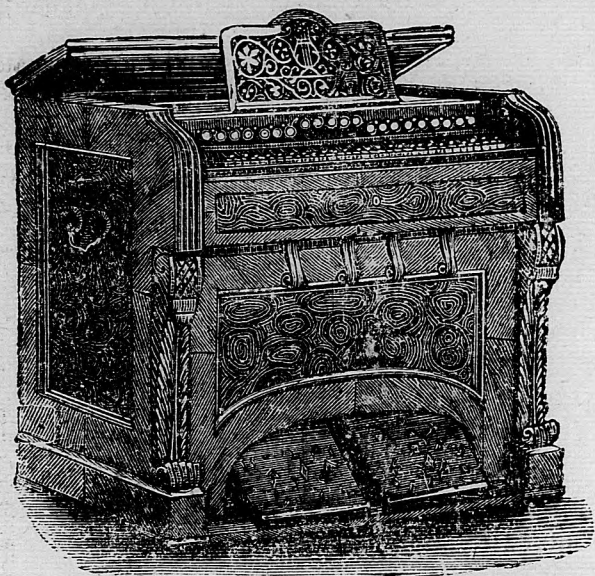
Megjelent a társulat kiadásában:

vörös sapka

népszinművének összes kedvelt dalai.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangsrekezt
kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykiewicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➡ Árjegyzékek kívánatra érmentve küldetnek.

➡ **Ehrbar!** ➡

világhírű zongorái.

Ezen hangszer a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetség“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyaggyár készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➡ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➡

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák

Rövid szalon, diófából

„ „ fekete.

➡ Árjegyzék küldetik, díj nélkül.